

214 . Sutoru | Comuna: Zimbor | Județ: Sălaj | Anul: 2001

Anul: 2001

Cod RAN: 143183.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie

Tipuri sit: locuire, structură de cult/religioasă

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic, Neatribuit

Autori: Sorin Ilie Cociș, Constantin Ilieș, Felix Marcu, Alexandru Matei, Dan Tamba

Instituții: Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău

Raport

Scopul cercetărilor din anul 2001 a fost identificarea castrului și a vicus-ului aferent. Au fost deschise trei secțiuni S1, S2 și S3 cu dimensiunile de 22 x 2 m, 20 x 1,5 m și 10 x 1,5 m, pe proprietățile domnilor Cornel Crișan, Nosa Gabor și Ioan Iepure.

Secțiunile se grupează în apropierea văii Căpușului, de-o parte și de alta a DN Zimbor-Cuzăplac.

S1

A fost deschisă în stânga drumului Zimbor-Cuzăplac, perpendiculară pe el, fiind orientată NV-SE. Dimensiunile inițiale au fost de 20 x 2 m după care a fost prelungită cu încă 2 m. Spre surprinderea noastră, au fost identificate, pe întreaga suprafață, straturi de depuneri aluvionare rezultate în urma numeroaselor inundații ale apei Almașului. Grosimea acestor depuneri este de cca. 1, 20 m. Sub aceste depuneri apare un nivel de pământ relativ compact, de culoare brună-neagră. Acest nivel este de asemenea, lipsit de material arheologic, conținând doar slabe urme de pigmenți. Primele urme arheologice apar la cca. 1,80 m adâncime, constând dintr-o dărâmătură din pietre de carieră și puțini bolovani de râu. Această dărâmătură provine de la două ziduri (Z1 și Z2) orientate SE-NE, fiind, astfel, perpendiculare pe secțiune.

Z1 - Are o lățime de 0,80 m, fiind surprins până la o adâncime de 0,75 m. Este construit din piatră de carieră cu dimensiuni de maximum 0,35-0,40 m, prinsă foarte bine cu mortar.

Z2 - Are o lățime de 0,90 m, și este construit în aceeași tehnică în care a fost realizat și zidul Z1.

Ambele ziduri sunt lucrate îngrijit.

Datorită faptului că pânza de apă freatică este destul de ridicată, săpătura nu a putut să fie finalizată. Astfel, s-au putut identifica doar următoarele elemente: - între cele două ziduri apare un nivel de locuire care are o formă ușor albiată, identificându-se doar capetele lui, din apropierea zidurilor. La S de Z1 apar resturile unei instalații de hypocaust și, în sfârșit, la N de Z2, între el și capătul de N al secțiunii, a fost identificat un strat de arsură. Nivelul de locuire dintre cele două ziduri se caracterizează printr-un lut bățătorit, de culoare gălbuie, cu slabe urme de arsură. Instalația de hypocaust a putut fi surprinsă pe o porțiune de doar 1 m. Cărămizile au dimensiuni de 0,60 x 0,60 m respectiv 0,20 x 0,20 m. S-a mai identificat o mică parte din podeaua de coccopesto. La S de Z1, pe restul suprafeței de 12 m, nu a mai fost identificat nimic, cu excepția unui nivel, destul de gros, de aluviune.

Materialul arheologic descoperit în S1 constă din două țigle cu ștampila N M O și două fragmente ceramice romane.

S2

A fost trasată paralel cu drumul actual, la cca. 2 m de el, având dimensiunile de 20 x 1,5 m.

Faza de epoca bronzului

Singurul element care aparține acestei faze este o groapă circulară cu diametru de 0,40 m, coborând până la o adâncime maximă de cca. 0,50 m. Din această groapă au fost recoltate câteva fragmente ceramice. Acestea provin de la vase cu pereți subțiri, realizate dintr-o pastă omogenă, conținând nisip fin și pietriș. Fragmentele se datează în epoca bronzului timpuriu.

Faza de lemn romană

În capătul de V al secțiunii, în dreptul metrului 18, a fost identificat șanțul de scoatere al unui perete de lemn și chirpic. Acesta apare ca o urmă mai închisă la culoare, cu urme de chirpici are, surprinsă aprox. perpendicular pe secțiune, fiind lată de 0,40 m. Cu certitudine, face parte dintr-o clădire de lemn, care continuă înspre V. Având în vedere chirpicul foarte înroșit, putem presupune că această structură a fost desființată la un moment dat prin incendiere. Pentru că nu a putut fi identificată o podea clară, presupunem că ea era alcătuită din pământ bătut. Peste această presupusă podea se află un strat gros de cca. 0,15 m din chirpici ars, provenit evident de la demolarea peretelui. Urme din acest chirpic au fost identificate și la E de perete, pe o suprafață de cca. 0,80 m.

Materialul corespunzător acestei faze este extrem de sărăcăcios, constând din fragmente ceramice romane atipice.

Faza de piatră - epoca romană

Aprox. de-a lungul secțiunii, între m 1,20-11,30, intrând parțial în profil, a fost surprins un zid de piatră denumit Z3. Este constituit din piatră de carieră, prinsă cu mortar, fiind asemănător zidurilor din S1, descrise mai sus. Grosimea maximă, surprinsă în dreptul metrului 11,40, este de 0,80 m. De această dată, a fost identificată și fundația zidului, constituită din pietre de râu de mici dimensiuni (max. 0,15 m). Aceasta pare să fie mai îngustă decât zidul propriu-zis. Face parte dintr-o clădire de mari dimensiuni, a cărei planimetrie nu se mai poate stabili din cauza construirii drumului actual (DN Zimbor-Cuzăplac).

Pe toată suprafața secțiunii, inclusiv deasupra acestui zid, se distinge un strat gros de maximum 0,80 m. Acest strat reprezintă un nivel de dărâmtură și, totodată, unul de locuire despre care se va discuta mai jos.

Materialul arheologic corespunzător fazei de piatră romane este reprezentat prin: tegulae ștampilate, ceramică, un opaiț, fragmente de sticlă, o monedă, un ac de păr de os, o bucată dintr-o tablă de bronz și un cui. Ștampilele de pe tegulae, sunt identice cu cele de pe tegulae-le descoperite în S1. Ceramica este relativ puțină, confecționată din pastă fină și semifină, de culoare roșiatică și brună.

Moneda reprezintă un sesterț având pe o parte chipul împăratului Filip Arabul, iar pe cealaltă personificarea Daciei (PROVINCIA DACIA).

Urme de locuire postromană

Nu s-a identificat un nivel clar de locuire, ci doar câteva fragmente ceramice și un vârf de săgeată. Fragmentele ceramice provin din două vase (oale) modelate la roata înceată. Sunt de culoare cărămizie și cenușie.

S3

Are dimensiunile de 10 x 1,5 m, fiind trasată în apropierea văii Căpușului, pe direcția V-E.

Nivelul de epoca bronzului

În dreptul metrului 7,30, la o adâncime de 1,50 m, a fost identificat un bordei. În interiorul acestuia s-au descoperit mai multe fragmente ceramice care reprezintă pereți de vase, groși de cca. 1-2 cm.

În ceea ce privește încadrarea cronologică, descoperirile din bordeiul B1 aparțin "unei etape finale a bronzului târziu și începutul primei epoci a fierului".

Prima fază de epocă romană

Este reprezentată prin trei gropi menajere, G1, G2, G3, și un bordei notat convențional cu B2. Gropile au diametrul de 0,50-0,60 m. Caracterul menajer este dovedit de forma lor și prin descoperirea în interiorul

lor a câtorva fragmente ceramice. Bordeiul a fost surprins pe o lungime de 2, 70 m, și pe o lățime de doar cca. 0, 40 cm. Nu putem preciza dimensiunile exacte ale complexului deoarece limita lui de S intră în profilul secțiunii. Are o formă alveolată, adâncimea surprinsă fiind de cel mult 0, 30 m. În interior au fost descoperite două fragmente ceramice romane atipice.

A doua fază de epocă romană

Din păcate, datorită ploilor abundente, în urma cărora profilele au fost spălate, nu s-a putut distinge delimitarea dintre cele două (?) faze romane. Existența a două faze pare să fie demonstrată de o lentilă compactă de mortar, descoperită în capătul de E al secțiunii.

Moneda descoperită se datează între 246-247 p. Chr. Fragmentele ceramice sporadice, din mortar și de pe întreaga suprafață a secțiunii, sunt, din nefericire, atipice.

În această zonă nu s-au mai identificat urme de locuire postromane. Deasupra nivelului roman se disting doar straturi succesive de aluviune.

Principala concluzie se referă la caracterul așezărilor identificate. Întrucât urmele de locuire din epoca bronzului sunt relativ izolate, identificându-se cu certitudine o singură locuință (bordeiul din S3), nu se poate preciza care era caracterul acestei așezări. Foarte probabil, este vorba de o așezare civilă.

Important este, însă, caracterul locuirii din epoca romană. Avem sau nu de-a face cu un castru roman? Una din certitudinile legate de această problemă este existența a două faze de locuire: una cu locuințe de chirpici și una cu clădire de piatră. Din păcate, elemente clare de datare există doar pentru cea de-a doua fază, cea cu clădiri (clădire) de piatră. Este vorba de monedele de la Filip Arabul, descoperite în S2 și S3. Așadar, locuința de chirpici din S2 este desființată, prin incendiere, cândva în secolul al III-lea. Era o structură rectangulară fără să se poată preciza cu exactitate ce tip de locuință reprezenta. Datorită orientării aleatorii a construcțiilor din "faza de lemn" (S2), precum și datorită existenței bordeiului din S3, nu se poate vorbi de un castru. Luând în considerare modul de construcție al zidurilor din S1, cât și din S2, nu este exclus ca ele să aparțină unei singure construcții de mari dimensiuni. Tocmai monumentalitatea acestei clădiri ne-a făcut să credem, la un moment dat, că ne aflăm în interiorul unui castru. Doar absența altor construcții (vezi S1 și S2), în această fază, ne îndeamnă, totuși să credem că nu ne aflăm într-un interior de castru. Nu este mai puțin adevărat că există și caste în care anumite zone - în special în latera praetorii - sunt lipsite de construcții. O astfel de clădire ar putea să reprezinte, într-un castru, doar principia sau praetorium-ul. Dacă ar fi castru ar fi trebuit ca măcar în S3 să apară alte construcții tipice.

Plauzibilă este caracterizarea acestor locuințe și clădiri ca aparținând unei așezări civile. Problema este dacă această așezare reprezintă vicus-ul aferent castrului sau un alt vicus, ce nu depindea de castru. Caracterul militar sau apropierea de castru este certă, fiind demonstrată și prin descoperirea a numeroase țigle cu ștampila numerus-ului amintit. De asemenea, o construcție cu ziduri masive din piatră cum este cea descrisă, nu și-ar justifica prezența într-o așezare civilă, numai dacă nu reprezenta termele militare sau o mansio. Ca urmare, este foarte probabil că ne găsim în apropierea unui castru. Dar, impedimentul major în identificarea castrului derivă din faptul că poziția topografică nu este cea mai potrivită.

Informații suplimentare online

[Raportul 1511 din cronică.cimec.ro](http://raportul1511.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.foolosind.Mapserver.Cimec.ro)
